

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ТА УКРАЇНОЗНАВЦЯ

В. А. Гончарук

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна

Стрімкі зміни в нашій країні спричинили виникнення нового соціального замовлення на вчителя, спроможного здійснювати інноваційну професійну діяльність, спрямовану на виховання національно свідомої та високоморальної особистості. Тому особливої актуальності набуває проблема професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника та українознавця, у процесі якої має здійснюватися формування його особистості.

Можна виокремити три групи чинників, які зумовлюють необхідність перегляду пріоритетів у системі професійної підготовки вчителя:

1. Трансформації в національній освіті, пов'язані з реалізацією ідей гуманістичної педагогіки, у центрі уваги якої перебуває особистість зі своїми інтересами, прагненнями, сподіваннями. Успіх освітньо-виховної діяльності значною мірою визначається особистим ставленням учителя до інновацій, його бажанням використовувати новітні методики і технології навчання (виховання).

2. Педагогічна галузь має набути інноваційного характеру, а її суб'єкти (вчителі та учні) у зв'язку з цим повинні змінити свій тип життя. Лише педагог з високим інноваційним потенціалом здатний виховати особистість, яка зможе успішно працювати в суспільстві, що постійно змінюється і розвивається. Тому вчитель має бути підготовленим до прийняття й використання інноваційних технологій у освіті, до здійснення позитивних перетворень у суспільстві.

3. В умовах впровадження й апробації в різноманітні навчальні заклади нових освітніх технологій, інноваційних ідей, авторських навчальних програм і методик, педагог повинен бути спроможним дати їм належну оцінку,

експериментально перевірити їх ефективність, визначити рівень їх відповідності можливостям конкретного навчального закладу.

Мета нашого дослідження – визначити сприятливі умови для впровадження інноваційних технологій формування особистості вчителя-словесника та українознавця у процес їх професійної підготовки.

Науковці, педагоги-теоретики у своїх дослідженнях розкрили різні аспекти підготовки майбутнього вчителя до впровадження інноваційних освітніх технологій: удосконалення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах (І. А. Зязюн, А. М. Алексюк, С. У. Гончаренко); теоретико-методологічні особливості такої підготовки (І. М. Богданова, Т. М. Демиденко, Н. І. Клокар, О. Г. Козлова, Р. П. Скульський); розширення діапазону педагогічних умінь та їх розвиток (Н. Кузьміна); зростання частки творчої, дослідницької роботи, рефлексії (І. А. Зязюн, В. О. Сластьонін). Більшість дослідників зробили висновок, що домінування у діяльності педагога педагогічної творчості та дослідницького компоненту й визначатиме інноваційне спрямування його навчальної і виховної діяльності.

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини розроблена педагогічна модель підготовки майбутнього вчителя до українознавчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах, спрямована на формування його творчої особистості. Значна увага у підготовці майбутнього вчителя-словесника й українознавця приділяється інноваційним аспектам виховання особистості, інноваційній діяльності.

У навчально-виховному процесі зі студентами беремо до уваги думку дослідників В. Мануйлова, І. Фьодорова: інноваційна діяльність учителя спрямована на введення значних змін у практику шляхом застосування нових ідей та методів. Її результатом постає інноваційний продукт – матеріальний або інтелектуальний «зразок», який є результатом системи діяльності [2, с. 56].

Під час занять із психолого-педагогічних дисциплін у свідомість майбутніх педагогів закладається розуміння того, що основою освітньо-виховної справи виступає повага до дитини, сприяння розвитку та збагаченню її

духовно-творчого потенціалу. Складовими цього потенціалу є природні задатки та набуті в процесі соціалізації знання та вміння, вольові передумови до активної діяльності [3]. Використовуємо прогресивний погляд А. С. Макаренка на цю проблему: у вихованні вчителі повинні вміти проектувати особистість дитини, а цього можна досягти лише на основі глибокого вивчення її індивідуальних особливостей і якостей, виявлення рівня її розвитку [1, с. 75–76].

Навчальна й виховна діяльність зі студентами в УДПУ спрямовується на розуміння ними визначальної місії вчителя – вихованні національно свідомої особистості. Студенти повинні зрозуміти, що їм у майбутньому слід так проводити уроки української мови, літератури та українознавства, позакласні заходи, щоб вони дали можливість кожному учневі відчувати себе справжнім українцем, який дбає про збереження національної ідентичності та етнографічної самобутності в усі часи.

Отже, інноваційна педагогічна діяльність упродовж процесу розвитку освіти в Україні характеризується пошуками інноваційних підходів у розв'язанні освітньо-виховних завдань, першочерговим із яких є формування особистості вчителя. Водночас інноваційний розвиток національної освіти ззовні не дасть очікуваних результатів без внутрішньої переорієнтації майбутнього вчителя на методологічний, теоретико-пізнавальний підхід. Здатність учителя до здійснення інноваційної діяльності, спрямованої на формування особистості учня, в значній мірі закладається під час його навчання у виші.

Література

1. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу / А. С. Макаренко. – Твори : В 7 т. – Т. 5: – К., 1954. – 268 с.
2. Мануйлов В., Федоров И. Модели формирования готовности к инновационной деятельности / В. Мануйлов, И. Федоров // Высшее образование в России. – 2004. – № 6. – С. 52–59.
3. http://awqust.com/index_2_view.php?id=54